

ІНДИВІДУАЛЬНИЙ ІМІДЖ ЯК СОЦІАЛЬНИЙ ФЕНОМЕН У ЗАРУБІЖНІЙ ПСИХОЛОГІЇ

Вступ. Актуальність створення цілісної теорії іміджу особистості усвідомлена як практиками, що працюють у цій проблемі, так і психологами, які прагнуть осмислити напрацьований матеріал, але водночас її основою частіше стають розрізнені поняття і факти, запозичені з різних психологічних теорій. Безсумнівно, в історії психології автори кожної нової теорії особистості, прагнучи наблизитися до розкриття найскладнішої проблеми психології – особистості та її розвитку, відкривають дедалі нові її реалії. Вирішуючи проблему зв'язку двох складних реалій "особистість" та "імідж", подальший аналіз спрямований на знаходження точок дотику, площин, що з'єднують ці два явища, і пошук найпродуктивнішого шляху створення теоретичної бази вивчення індивідуального іміджу. Мета – диференційно-психологічний аналіз феномену індивідуального іміджу в зарубіжній психології.

Методи. Контент-аналіз дозволив здійснити квантифікаційну обробку тексту з подальшою інтерпретацією отриманих результатів. Завдяки порівнянню вдалось виявити схожості та відмінності у поглядах вчених на сутність і природу феномену іміджу. Використання систематизації дозволило звести розрізнені знання про феномен іміджу в єдину наукову систему та встановити їхню єдність.

Результати. Автори кожної нової теорії особистості, прагнучи наблизитися до розкриття найскладнішої проблеми психології – особистості та її розвитку, відкривають дедалі нові її реалії. Недолік наявних теорій особистості полягає в їхній односторонності, тож особистість пропонують розглядати як складне утворення, що має три реальності: біологічну, психологічну та соціальну, і кілька площин проєкцій. Тому й існує безліч трактувань поняття іміджу, що є наслідком неісторичного, нецілісного і негенетичного розуміння особистості.

Висновки. Здійснено диференційно-психологічний аналіз індивідуального іміджу в зарубіжній психології як соціального феномену. Проаналізовано генезу поняття іміджу у світовій психологічній думці; розглянуто відмінності в семантичному наповненні поняття іміджу представниками різних наукових шкіл і течій у зарубіжній психології.

Ключові слова: імідж, індивідуально-психологічні особливості, міждисциплінарний феномен, особистість, професійно важливі та особистісні якості, соціальний феномен.

Вступ

Більшість труднощів дослідження особистості у психології загалом пов'язані із кризовим станом самої науки. Як ознаки кризи виокремлюють такі: *по-перше*, неоднозначність і неефективну визначеність предмета психології. Відсутність цілісного підходу до особистості, уявлення про її унікальність як об'єкта дослідження, а також цілісності самої психології як якісно відмінного від інших наук пояснювального підходу – такі інші симптоми цієї кризи. *По-друге*, неісторичний підхід до людини сучасної психології, що в результаті призводить до неможливості розрізняти, що належить їй як людині та особистості, а що є проєкцією на неї конкретної наявної соціальності та визначає її як соціального функціонера. При цьому виникає небезпека сплутати міжособистісні стосунки з мікро-льовими і міжіндивідуальними, людське мислення із виробництвом формальних операцій і переробкою інформації, моральність із мораллю. *По-третє*, втрата психологією філософського розуміння людини як універсальної, безмірної істоти. Людина у філософському розумінні є нескінченно-кінченною істотою. І цією внутрішньою суперечністю задається її органічна цілісність, зміст і будова її психіки, її "Я", її історичний та індивідуальний розвиток, ця суперечність живе в її теоретичному та духовно-практичному ставленні до світу, у психічних станах і переживаннях, пов'язаних, наприклад, із моральністю, естетичним сприйняттям тощо. Воно ж є основою особистісного розвитку та особистісного спілкування.

Недолік наявних теорій особистості полягає в їхній односторонності, тож особистість пропонують розглядати як складне утворення, що має три реальності: біологічну, психологічну та соціальну, і кілька площин проєкцій. Актуальність створення цілісної теорії іміджу особистості усвідомлена як практиками, що працюють у цій проблемі, так і психологами, які прагнуть осмислити

напрацьований матеріал, але водночас її основою частіше стають розрізнені поняття і факти, запозичені із різних психологічних теорій. Безсумнівно, в історії психології автори кожної нової теорії особистості, прагнучи наблизитися до розкриття найскладнішої проблеми психології – особистості та її розвитку, відкривають дедалі нові її реалії. Вирішуючи проблему зв'язку двох складних реалій "особистість" та "імідж", наш подальший аналіз спрямований на знаходження точок дотику, площин, що з'єднують ці два явища, і пошук найпродуктивнішого шляху створення теоретичної бази вивчення індивідуального іміджу.

Огляд літератури. Своєрідним об'єднанням внутрішніх компонентів і зовнішніх проявів особистості є теорія В. Джеймса, який розглядав особистість як результат взаємодії інстинктивних і звичних граней свідомості, а також особистих вольових аспектів. У найширшому сенсі особистість людини або емпіричне "Я" представляється як загальна сума всього того, що вона може назвати своїм. В. Джеймс (James, 1950) виокремлював три частини аналізу особистості щодо її складових елементів: почуттів та емоцій, що викликаються ними (самооцінка); вчинків, і три класи складових елементів особистості: фізичну особистість; соціальну особистість і духовну особистість. Під фізичною особистістю малися на увазі такі компоненти: тілесна організація, одяг, сім'я, житло, твори нашої праці. У контексті обговорюваної проблеми це – зовнішні елементи іміджу особистості. Описуючи фізичну особистість, В. Джеймс наводив метафору, що за тілесною організацією слідує одяг, а "людська особистість складається із трьох частин: душі, тіла і сукні", підтверджуючи її таким прикладом: "Ми такою мірою привласнюємо сукню нашій особистості, до того ототожнюємо одне з одним, що небагато хто з нас, не вагаючись жодної хвилини, дадуть рішучу відповідь на запитання, яку б із двох альтернатив вони обрали: мати чудове тіло,

вдягнуте у вічно брудне і рване лахміття, або під вічно новим костюмом приховувати потворне, потворне тіло". Соціальна особистість розглядалася як визнання у нас особистості з боку інших представників людського роду, що, своєю чергою, робило з нас суспільну особистість. І, нарешті, духовна особистість – повне об'єднання окремих станів свідомості, конкретно взятих духовних здібностей і властивостей. Таким чином, у цій теорії зовнішні елементи індивідуального іміджу виявилися безпосередньо включеними до структури особистості та співвіднесені із внутрішніми (особистісними) елементами лише вищим ієрархічним щаблем. У результаті процес створення індивідуального іміджу можна розглядати за В. Джеймсом, як умову нормального функціонування особистості.

У групі біологічних теорій особистості, звісно, вирізняється психоаналітична теорія З. Фрейда, яка зосередилася на вивченні співвідношення свідомого і несвідомого, що характеризує особистість. Розвиток суспільства, яке виникло, на думку З. Фрейда (Фрейд, 1993), унаслідок необхідності обмеження і придушення руйнівної природи інстинктів людини, призвів до нерозв'язної суперечності між суспільством і людиною, між бажаннями та їхніми обмеженнями. У результаті людині довелося виробити ряд спеціальних механізмів: витіснення, цензури, символізації, сублімації тощо. Виокремлюючи як рушійні сили психічного розвитку вроджені і несвідомі інстинкти, основним завданням людини З. Фрейд вважав пошук прийнятних (суспільно-регламентованих) способів задоволення цих потреб.

Мета статті – диференційно-психологічний аналіз феномену індивідуального іміджу в зарубіжній психології. Відповідно **завдання дослідження** – проаналізувати генезу поняття іміджу у світовій психологічній думці; розглянути відмінності в семантичному наповненні поняття іміджу представниками різних наукових шкіл і течій у зарубіжній психології.

Методи

Для досягнення поставленої мети було використано такі методи: контент-аналіз, що дозволив здійснити квантифікаційну обробку тексту з подальшою інтерпретацією отриманих результатів; порівняння, завдяки якому вдалось виявити схожості і відмінності у поглядах вчених на сутність і природу феномену іміджу; систематизації, що дозволило звести розрізнені знання про феномен іміджу в єдину наукову систему та встановити їхню єдність.

Результати

Подальший розвиток психоаналізу (як неопсихоаналізу) був спрямований на розширення значення соціалізації особистості в межах розглянутої "метафори" співвідношення свідомого і несвідомого, а також збагачення механізмів організації образу людини за рахунок різних форм загальнолюдського (культурного) досвіду. К. Юнг (Юнг, 2016) у межах аналітичної психології припускав, що несвідоме зафіксоване у міфології, народному епосі, релігійних віруваннях і проявляється у різних психологічних формах: мисленні, сні, фантазії, творчості, мареннях, психотичній маніфестації тощо.

Процес становлення особистості внаслідок асиміляції свідомістю змісту особистого і колективного несвідомого визначався К. Юнгом як індивідуація, тобто особлива прихована спрямовувальна тенденція, яка виходить зі своєрідного центру душевного життя людини – "Самості". Процес розвитку особистості, набуття Самості відбувається завдяки пізнанню глибинних образів колективного несвідомого, у логіці особливого архетипу, що несе в собі інтегровальний принцип, дія якого

забезпечує самореалізацію особистості та виникнення унікальної індивідуальності в процесі індивідуації. "Самість є нашою життєвою метою, оскільки вона є завершене вираження тієї фатальної комбінації, яку ми називаємо індивідуальністю".

Якщо говорити про порядок розгортання особистості, то, за К. Юнгом, "перший етап процесу індивідуації веде до пізнання Тіні, що уособлює наш "інший бік", нашого "темного брата" – невидимого, але не відторглого від нас, такого, що належить до нашої цілісності. Адже "жива постать" – для того, щоб виглядати пластичною та об'ємною – потребує глибоких тіней. Без тіні цей вигляд залишається плоским, двовимірним міражем" (Юнг, 2016, с. 132). "Тінь" як внутрішня, символічна фігура сновидінь, як персоніфіковані властивості людини або зовнішня, конкретна, як "якась людина із навколишнього світу", носій проєкції властивостей, схованих у несвідомому, або як міфічний персонаж, потребує усвідомлення, і лише після цього може з'явитися об'єктивна настанова щодо власної особистості, без якої неможливе просування до цілісності, що забезпечує самореалізацію особистості, свободу свого вираження і самопізнання. Слідом за "Тінню" необхідне пізнання наступних "внутрішніх образів": чоловічої форми "Анімуса" і жіночої "Аніми". Формовані батьками, вони беруть на себе роль провідника до світу усередині нас, або до Самості тощо. Нарешті, феномен "Персони" є тією частиною особистості, яка представлена світу, тобто являє собою те, якими ми хочемо бути в очах інших людей. Саме "Персона" є носієм типових ролей людини, стилю поведінки та одягу, способів вираження особистості.

Найважливішою тенденцією в розвитку особистості, на думку А. Адлера, було прагнення зберігати, усвідомлювати і розвивати власну індивідуальність через професійно важливі та особистісні якості. Почуття спільності з іншими людьми, що стимулює соціальні контакти та орієнтацію на інших, було в А. Адлера головною силою, що визначає поведінку і життя людини. Соціальне оточення сприяло появі такої важливої особистісної структури, як стиль життя, який визначає і систематизує досвід людини. Вроджений і такий, що розвивається в онтогенезі, стиль особистості, формуючись у перші 3–5 років життя під впливом різних властивостей організму та умов виховання, далі підтримується, захищаючись від свідомості власної неповноцінності та прагнучи водночас досягти домінування над іншими людьми. Стиль у цій концепції позиціонувався характеристикою ієрархії життєвих цілей і способів, яким віддає перевагу суб'єкт для їхнього досягнення. При цьому поняття "стиль життя", "характер" та "особистість" практично отожднювалися А. Адлером (Adler, 1930). Самі стилі більшою мірою були зумовлені тими особистісними властивостями, ціннісними орієнтаціями, мотивами, які для цієї людини характерні. Процеси формування життєвої мети, стилю життя позиціонуються як акти творчості, які надають людській особистості унікальності, свідомості та активності. Сенса життя, писав А. Адлер, "проходить далі через усе життя подібно до дивної і своєрідної мелодії власного твору". Кожен прояв особистості має розглядатися в контексті всієї індивідуальності, оскільки життя – це боротьба за реалізацію життєвої мети індивідуальності. Контекст накладає свій індивідуальний відбиток на кожну роль, яку грає особистість, на кожну ситуацію, з якою вона стикається, причому відповідно до власної Я-концепції. Джерела енергії, необхідної для розвитку особистості, почуття неповноцінності та прагнення до зверхності, приводять через компенсацію до самовдоско-

налення. На думку, А. Адлера, стиль як цілісний феномен "матеріалізує" прагнення людини через певні риси характеру, форми поведінки, тобто є самовираженням особистості. Таким чином, у контексті нашого аналізу "стиль" постає як ядро внутрішнього компонента індивідуального іміджу, який виражається особистістю за допомогою зовнішніх засобів. Водночас, як стиль, так і імідж, видаються вкрай статичними, такими, що не зазнають у житті значних якісних змін.

Своєрідність підходу К. Хорні (Хорні, 2023) до структури особистості виявилася в тому, що основним спонукальним мотивом вона вважала прагнення безпеки, яке постійно народжується зі стану боязні та страху індивіда. Почуття тривоги та занепокоєння є базовими для поведінки індивідів і супроводжують людину впродовж усього життя. Подолання цієї психологічної тривоги безпосередньо пов'язане з розвитком адекватності "образу Я", що складається із двох частин: знання про себе і ставлення до себе. Адекватність "образу Я" у нормі пов'язували з його когнітивною частиною, тобто зі знаннями людини про себе саму, які мають відображати її реальні здібності та прагнення. К. Хорні вважала, що існують кілька "образів Я": "Я" реальне, "Я" ідеальне і "Я" в очах інших людей. І за нормального розвитку особистості ці три образи можуть збігатися між собою. Розбіжність двох або всіх трьох образів призводить до розвитку тривоги і, як наслідок, до неврозу. Для подолання цих розбіжностей необхідно, з погляду К. Хорні, привести у відповідність думку людини про себе та думку про неї оточуючих. Таким чином, процес створення адекватного індивідуального іміджу в межах цієї теорії виступає як необхідна умова "нормального" існування особистості, тому що лише у цьому разі людину приймуть оточуючі, і її "Образ Я" перебуватиме в рівновазі.

Поряд із поняттям "Образ Я" при описі природи іміджу часто використовують поняття "Я-концепція". Зокрема, підхід Р. Бернса (Burns, 1979) пояснював "Я-концепцію" через поняття установки, визначаючи її як "динамічну сукупність установок, спрямованих на самого себе". На відміну від підходу, у якому розділяють, з одного боку, зовнішній соціальний імідж як об'єктивну реальність і, з іншого боку, психічну наявність у індивіда "образу Я в інших", інший підхід об'єднує "образ Мене" та імідж. Його прихильники вважають, що "образ Мене" – це окремий випадок іміджу, тобто це переосмислення самого себе очима групи, сприйняття себе як свого "образу Я", який мають інші суб'єкти як міра міжособистісних стосунків". Трактуючи імідж як колективне бачення будь-кого, а також уявлення якогось суб'єкта про це бачення, вони уточнюють, що розгляд "образу Мене" як іміджу дозволяє виокремити його функціональне значення не лише як ланки, яка сприяє адаптації індивіда до соціального простору, а й як необхідного стійкого психічного утворення, що сприяє розвитку особистості.

Гуманістична психологія, побудована на основі філософської школи екзистенціалізму, виникла як альтернатива механіцизму поведінкового підходу та біологічному, інстинктивному механіцизму психоаналітичного. Один із представників цього напрямку Г. Олпорт (Allport, 1979), стверджуючи, що особистість – це відкрита, саморозвивальна система, наголошував на значенні оточення для її розвитку, відкритості людини для контактів і впливів зовнішнього світу та їхніх взаємодій. Він вважав, що індивідуальність кожної людини є носієм своєрідного поєднання якостей, потреб, рис, і на підставі 301 листа, написаного жінкою середнього віку Дж. Мастерсон (псевдонім),

виокремив ядро особистості як набір цих рис, що відображало неповторність людини.

Іншим шляхом, але загалом у "гуманістичному" напрямі, відбувався розвиток концепції А. Маслоу (Maslow, 1954). Розглядаючи як основне джерело людської діяльності, поведінки та вчинків безперервне прагнення людини до самоактуалізації як прагнення до самовираження, прагнення до розвитку, до особистісного зростання, А. Маслоу вважав, що, лише вивчаючи образи "найкращих" людей, можна дослідити і зрозуміти справжню природу людини. Представляючи мету особистісного розвитку як прагнення до зростання, до самоактуалізації, А. Маслоу вважав продуктивними ідентифікацію, яка реалізується в зовнішньому плані, у спілкуванні людини з навколишнім світом, та відчуження, що проходить у внутрішньому плані.

Ще один підхід гуманістичної психології був реалізований у феноменологічній теорії особистості, яка полягала в тому, що людина живе головним чином у своєму індивідуальному і суб'єктивному світі. К. Роджерс (Rogers, 1957), поєднавши у своїй теорії ідею конгруентності як ступеня тотожності уявлень, які повідомляються людиною іншим, про те, що відбувається навколо, та її усвідомлення із самоактуалізацією, визначив їх як нормальні умови розвитку особистості. Він зазначав, що внутрішня сутність людини, її Самість виражається в самооцінці. Самооцінка має бути не лише адекватною, а і гнучкою, бути гештальтом, що весь час перебуває в процесі формування і змінюється, переструктурується за змін ситуації. Отже, для нормального розвитку особистості необхідна успішна соціалізація, задоволення роботою і собою, що своєю чергою визначає рівень самосвідомості. К. Роджерс зазначав, що самоствердження є не що інше, як процес зняття індивідом із самого себе однієї за одною маски. Маски, що знімаються, – це те, що він є. Виявлення у підсумку незнайомих аспектів свого Я – це те, що може послужити духовною основою в процесі становлення особистості. Людина може виявити у собі якості, про які вона раніше не підозрювала, а потім вони можуть змінити її особистість. К. Роджерс використовував поняття Я-концепції для позначення сприйняття людиною самої себе і водночас деякого механізму, що інтегрує поведінку індивіда. У загальному сенсі Я-концепція являла собою сприйнятий індивідом узагальнений образ його самого у сприйнятті соціальної групи, а Я-образ – елементарний, ситуативний, фрагментарний аспект Я-концепції.

Таким чином, особистість у цій групі теорій розуміли як систему засвоєних "ролей", а "роль" – це програма, що відповідає очікуваній поведінці людини, яка посідає певне місце у структурі тієї чи іншої соціальної групи. У невизначених ситуаціях "роль" теж виникає, тільки у цьому випадку у ній набагато більше проявляються риси архетипу та індивідуально набутого досвіду. "Роль" не особистість, а, радше, зображення, за яким вона ховається. Отже, процес створення іміджу в теорії ролей передбачає моделювання образу відповідно до певних суспільних і ролевих функцій. Наявність кількох ролей у кожного індивіда нерідко призводить до можливості появи ролевого конфлікту, коли людині необхідно задовольнити одночасно вимоги двох або більше несумісних ролей.

У ролевих концепціях особистість частіше виявляється пасивним конформістом, що діє під впливом соціальних очікувань і норм групи. За допомогою цього підходу відбувається перетворення людини на "людину, яка відіграє певну соціальну роль", а іміджу – на "маску", що є таким самим закономірним, як і "зведення її (людини) у біхевіоризмі до маріонетки, а в соціальному

біхевіоризмі – до функціонера, яким можна маніпулювати за допомогою різних підкріплень". Уявлення про "соціальну роль" у повсякденній свідомості постійно сусидить з образами "маски", фасаду, за яким ховається справжня натура людини. Суперечка "людини із підпілля" із "рольовою людиною", їхній безперервний діалог у житті кожної особистості – вагомий доказ існування обох цих іпостасей людського буття. За соціальними ролями – цілком відчутна реальність. І питання про місце цієї реальності у спектрі феномену особистості знову наштовхується на бар'єр незнання системи координат дослідження особистості у людинознавстві.

Інші гуманістичні концепції розглядають особистість як утворення, цілком похідне від культури (культурологічні теорії), де особистість постає як такий собі зліпок, уламок культури (проекція на площину значень), і тоді кожну людину можна зрештою охарактеризувати як типового представника своєї епохи, місця, оточення. Вважалося, що з точки зору цього підходу можна пояснити фактично все різноманіття особистісних проявів, тому що вони мають об'єктивно наявні у суспільстві передумови, своє розроблене століттями буття і шляхи досягнення, зафіксовані в знаках, представлених у різноманітній формі: книжках, законах, народних звичаях тощо. Цей напрям представлений культурно-антропологічними концепціями, появу яких інспірували етнологічні дані, які засвідчили, що суттєві психологічні особливості визначаються відмінностями не людської натури, а людської культури. Систему особистості уявляли як індивідуалізовану систему культури, у яку включається людина в процесі її "енкультурації". Ці теорії запроваджували розуміння особистості як продукту індивідуальної адаптації до зовнішніх ситуацій та її загальної "базис", або архетипу, що проявляється у людини змалечку під впливом рис, притаманних конкретній расі, етнічній групі, соціальному класу. Особистість є просто частковою персоналізацією тієї чи іншої культури, а імідж, своєю чергою, як зовні представлене відображення етнічного образу та соціальної ролі.

Дискусія і висновки

Якщо у А. Адлера почуття спільності з іншими людьми, що стимулює соціальні контакти та орієнтацію на інших, було головною силою, що визначає поведінку і життя людини, то у К. Хорні основним спонукальним мотивом є прагнення безпеки, яке постійно народжується зі стану боязні та страху індивіда. У свою чергу Г. Олпорт стверджує, що особистість – це відкрита, саморозвивальна система, яка розвивається завдяки відкритості людини для контактів і впливів зовнішнього світу та їхніх взаємодій, а А. Маслоу розглядав як основне джерело людської діяльності, поведінки та вчинків безперервне прагнення людини до самоактуалізації до самовираження, до розвитку, до особистісного зростання. Дещо схожу, але з певними акцентами, мав думку К. Роджерс, поєднавши у своїй теорії ідею конгруентності як ступеня тотожності уявлень, які повідомляються людиною іншим, про те, що відбувається навколо, та її усвідомлення із самоактуалізацією, визначивши їх як нормальні умови розвитку особистості.

Таким чином, у статті проаналізовано генезу поняття іміджу у світовій психологічній думці; розглянуто відмін-

ності у семантичному наповненні поняття іміджу представниками різних наукових шкіл і течій у зарубіжній психології. Автори кожної нової теорії особистості, прагнучи наблизитися до розкриття найскладнішої проблеми психології – особистості та її розвитку, відкривають дедалі нові її реалії. Недолік наявних теорій особистості полягає в їхній однобічності, тож особистість пропонують розглядати як складне утворення, що має три реальності: біологічну, психологічну та соціальну, і кілька площин проєкцій. Актуальність створення цілісної теорії іміджу особистості усвідомлена як практиками, що працюють у цій проблемі, так і психологами, які прагнуть осмислити напрацьований матеріал, але водночас її основою частіше стають розрізнені поняття і факти, запозичені з різних психологічних теорій. Вирішуючи проблему зв'язку двох складних реалій "особистість" та "імідж", подальший аналіз було спрямовано на знаходження точок дотику, площин, що з'єднують ці два явища, і пошук найпродуктивнішого шляху створення теоретичної бази вивчення індивідуального іміджу. Перспективи подальших наукових пошуків у зазначеному напрямі вбачаються у вивченні психологічних умов ефективного моделювання індивідуального іміджу, дослідженні крос-культурних особливостей сприйняття індивідуального іміджу, розробки інноваційних технологій покращення індивідуального іміджу тощо.

Список використаних джерел

- Фрейд, А. (1993). *Психологія Я та захисні механізми*. Педагогіка-Прес.
Хорні, К. (2023). *Наші внутрішні конфлікти. Конструктивна теорія неврозу*. Сварог.
Юнг, К.Г. (2016). *Книга Аіон. Нариси щодо символіки самості*. Астролібія.
Adler, A. (1930). Individual psychology. In C. Murchison (Ed.), *Psychologies of 1930* (pp. 395–405). Clark University Press. <https://doi.org/10.1037/11017-021>
Allport, G.W. (1979). *The Nature of prejudice*. Addison-Wesley Pub. Co.
Burns, R.B. (1979). *The self-concept: Theory, measurement, development and behavior*. Longman.
James, William. (1950). *The Principles of Psychology*. Courier Corporation.
Maslow, A.H. (1954). *Motivation and personality*. Harper.
Rogers, C.R. (1957). The necessary and sufficient conditions of therapeutic personality change. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 21, 95–103.

References

- Adler, A. (1930). Individual psychology. In C. Murchison (Ed.), *Psychologies of 1930* (pp. 395–405). Clark University Press. <https://doi.org/10.1037/11017-021>
Allport, G.W. (1979). *The Nature of prejudice*. Addison-Wesley Pub. Co.
Burns, R.B. (1979). *The self-concept: Theory, measurement, development and behavior*. Longman.
Horney, K. (2023). *Our internal conflicts. A constructive theory of neurosis*. Svarog [in Ukrainian].
Freud, A. (1993). *Psychology of the Self and defence mechanisms*. Pedagogika-Press [in Ukrainian].
James, William. (1950). *The Principles of Psychology*. Courier Corporation.
Jung, C. (2016). *The Book of Aion. Essays on the Symbolism of the Self*. Astrolabe [in Ukrainian].
Maslow, A.H. (1954). *Motivation and personality*. Harper.
Rogers, C.R. (1957). The necessary and sufficient conditions of therapeutic personality change. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 21, 95–103.

Отримано редакцією журналу / Received: 31.10.24

Прорецензовано / Revised: 04.11.24

Схвалено до друку / Accepted: 07.11.24

Andrii KUCHERIAVYI, DSc (Ped.), Prof.
ORCID ID: 0000-0003-0510-4864
e-mail: ankuchalex@gmail.com
Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv, Ukraine

INDIVIDUAL IMAGE AS A SOCIAL PHENOMENON IN FOREIGN PSYCHOLOGY

Background. *The relevance of creating a holistic theory of personality image is realised by both practitioners working in this area and psychologists seeking to comprehend the material they have accumulated, but at the same time, it is often based on disparate concepts and facts borrowed from different psychological theories. Undoubtedly, in the history of psychology, the authors of each new theory of personality, seeking to come closer to the disclosure of the most complex problem of psychology – personality and its development, discover more and more new realities. Solving the problem of the connection between two complex realities 'personality' and 'image', the further analysis is aimed at finding points of contact, planes connecting these two phenomena, and finding the most productive way to create a theoretical basis for the study of individual image. Purpose – differential psychological analysis of the phenomenon of individual image in foreign psychology.*

Methods. *Content analysis allowed for quantification of the text with further interpretation of the results. The comparison helped to identify similarities and differences in the views of scholars on the essence and nature of the image phenomenon. The use of systematisation made it possible to bring together disparate knowledge about the phenomenon of image into a single scientific system and establish their unity.*

Results. *The authors of each new theory of personality, trying to get closer to the disclosure of the most difficult problem of psychology – personality and its development, discover more and more new realities. The disadvantage of the existing theories of personality is their one-sidedness, so personality is proposed to be considered as a complex entity that has three realities: biological, psychological and social, and several projection planes. That is why there are many interpretations of the concept of image, which is a consequence of a non-historical, non-holistic and non-genetic understanding of personality.*

Conclusions. *A differential psychological analysis of the individual image in foreign psychology as a social phenomenon has been carried out. The genesis of the concept of image in the world psychological thought is analysed; the differences in the semantic content of the concept of image by representatives of different scientific schools and trends in foreign psychology are considered.*

Keywords: *image, individual psychological characteristics; interdisciplinary phenomenon; personality; professionally important and personal qualities; social phenomenon.*

Автор заявляє про відсутність конфлікту інтересів. Спонсори не брали участі в розробленні дослідження; у зборі, аналізі чи інтерпретації даних; у написанні рукопису; в рішенні про публікацію результатів.

The author declares no conflicts of interest. The funders had no role in the design of the study; in the collection, analyses or interpretation of data; in the writing of the manuscript; in the decision to publish the results.